

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre 6 frt.
Fél évre 3 frt.
Negyed évre 1 frt 50 kr.

Egyes szám ára: 15 krajczár.

Előfizetni csupán a kiadóhivatalnál lehet
B.-Gyarmaton.

Előfizetési pénzek, reclamációk és hí-
radások a kiadóhoz intézendők.

NÓGRÁDI LAPOK

és HONTI HÍRADÓ.

Politikai, társadalmi s közgazdasági hetilap.

A lap szellemi részére s a nyilttérre
vonatkozó minden közlemények a szer-
kesztőhöz küldendők.

Hirdetések díja: 12 hasábon petitsor
5 kr. — Nagyobb és többzori híre-
tések jutányosan eszközöltetnek.

Pályog minden beiktatásnál 30 kr.

Nyilttér garmond sora 20 kr.

Előfizetési felhívás

„Nógrádi Lapok“

1884-ik évfolyamára.

Előfizetési feltételek:

Egész évre 6 frt.
Fél évre 3 frt.
Egy negyedre 1 „ 50 kr.
Egy hónapra — „ 50 kr.

Az előfizetési pénzek egyedül a kiadóhoz csi-
mezve, — legcélszerűbben postautalvánnyal —
a nyomtatandó példányok s pontos szétküldés tekin-
tetéből, mielőbb beküldendők.

Kék László,
kiadó s lapfajladonos.

Horváth Danó,
fel. szerk.

Megyénk-főispánja, B.-Gyarmaton a me-
gyeház nagytermében megtartandó folyó évi
tavaszi rendes közgyűlés határidejéül június
hó 26-ik és következő napjait tűzvé ki, van
szerencsém a megye biztonságának igen tisz-
telt tagjait, a közgyűlési tárgysorozat és a me-
gyei pénztárakról előterjesztendő számadások
kivonatának közlése mellett, minél számosabb
megjelenésre felkérni, az állandó választmány
tagjait pedig értesíteni, hogy a megyei és köz-
ségi számadások és költségvetek, a községi
és szabályrendeletek s egyéb jóváhagyást
igénylő községi ügyek június hó 24 én d. u.
3 órakor, a többi közgyűlési tárgyak pedig
június hó 25-én délelőtt 9 órakor fognak a
kisteremben előkészítő tanácskozmány alá
vételni.

B.-Gyarmaton, 1884. évi június hó 12-én.

Scitovszky János s. k.,
alispán.

Elmélkedések a képviselő választások után.

Atestünk Nógrád vármegyében a képvi-
selő választásokon. A ki figyelemmel kísérte
eme választások lefolyását és még inkább az,
aki a választások titkaiba is be van avatva:
lehetetlen, hogy meg ne győződjék arról, hogy
hogy a mai választási törvényen sokat kellene
módosítani. A választás kerületenként s köz-
vetlenül történik, mert — ugymond — ezt a
népképviselő eszméje így kívánja. Választói
joggal csak az egynegyed telkesek és azon
földi kisbirtokosok bírnak; és mert eme jo-
got az adóhátrálékosok elvesztik: a választók
száma a népesség kis százalékára olvad le, a
kiket azután etetés, itatás által, és ha szük-
ség, pénzzel is meg lehet vesztegetni; a durva
tömegek által az értelmiség befolyását meg
lehet semmisíteni; és így vajmi gyakran meg-
történik, hogy a nép főlségjogát az ország-
gyűlésen oly elemek képviselik, akik nem
mélítók arra, hogy az országház külsőbét
átlápják.

A parlamenti kormányzás természete ugy
hozza magával, hogy a kormányon a pártok
egymást felváltsák; és így a kormányra tö-
rekvő párt ócsárolni szokta a kormányt és
pártját, kiemeli saját pártja fölényét, és igé-
retet tesz egy jobb kormányzat iránt. Ha
ezen vitát a pártok mivelte osztályai döntenek
el: a haladás ügye csak nyerhet általa; de
ha a döntő szó a társadalom durva s tudat-
lan elemeinél van, amelyek elvadithatók s
elcsábithatók: vajmi természetes, hogy akkor
az állam sorsa egy új gazdag és a hátralomra
törekvő egyének vagy osztályok kezébe van
adva, és a sors változó szeszélyének kitéve.
Az ily államról aztán bizvást elmondhatni,
hogy államok lesznek, államok vesznek; mert
nincs oly szervezetük, mely a jó kormányza-

tot, a folytonos és fokozatos tökéletesedést,
és így a nemzetnek messze századokra terjedő
életét biztosítaná.

Ha a haza polgárai három évenként egy-
mást kölcsönösen és pedig a választások előtt
és után több hétig mocskolni fogják; ha az
ellenzék a kormányt és minden társadalmi
tekintélyt, a szabadság nevében büntetlenül
a földre ránt, árral bepiszkol, és ezen gonosz
játékba még a papság és a bírói kar is bele-
keveredik: akkor nincs messze az az idő,
midőn a mivelte s nemes gondolkodású polgá-
rok meg fogják utálni az alkotmányos sza-
badságot és vágníni fognak a jól szervezett
absolutismus után, mely a személy és vagyon
biztonságot inkább megvédi, mint a sok apró
zsebnokok az alkotmányos formák közt.

Távol legyen tőlem még a gondolat is,
hogy én az alkotmányos kormányzat ellen,
és a kényuralom mellett akarnék lándzsát
törni; csak a veszélyre kívántam polgártár-
saimat figyelmeztetni, mely a szabadságot fo-
nyegeti, ha a mai visszaéléseknek bölcs tör-
vények által korlátot nem szabunk.

Megkísérlem rövid vázlatát adni egy oly
választási törvénynek, mely a mai nyomorú-
ságos állapotokat gyökeresen megváltoztatná.
Nem fogok új dolgot javaslatba hozni: hanem
visszamegyek a nemrég multba, és a lomtár-
ból kikérem hazám azon minta-intézményét,
amely megérdemelné, hogy a világ minden
nemzete alkotmányos védbástyájaként meg-
honosítsa.

Sokszor elmondtam már, hogy a politi-
kai szabadság a joggyakorlaton alapszik. Az
nem szabadság, midőn három vagy hat éven-
ként egy szavazatot bedobhatok a választási
urnába, választván magamnak ily módon egy
abszolút urat képviselőül, aki azután joggal

TÁRGYA.

Magyar király-hymnus.*)

Légy üdvözölve nálunk;
Légy üdvözölve jó királyunk!
Örömből, bába' véled osztosunk;
Veszélybe', bajba' védni fog karunk;
Bölcsen parancsolj: tette lesz szavad;
Törvényt tiporva: pusztá szó marad!
Állj vészbe' viharba',
Bizhat az magyarba':
Leghűbb nemzeted
Él s meghal veled!
Állj vészbe', viharba'
Bizhat az magyarba' . . .
Légy üdvözölve nálunk;
Légy üdvözölve jó királyunk!!
(Pozsony, 1884. május 28.)

Ardény Dézsd.

Egy régi követválasztás.

Folyik a követválasztás országserzte javába.
— Satnyulunk, ócsám, — mondja uram bátyám,
ki még látta a követválasztások virágkorát. Maga is
szerepelt benne.

Az volt csak a dicsőletes szép idő! de egy so-
tett ki úgy magáért, mint Heves vármegye.

*) A mult számból térlény miatt kimaradt.

Szerk.

Mikor Keglevich Miklós gróf lejött Egerbe a
kortesével s a Tisza mellől felmentek Pukyék, Bor-
bélyék, meg a többi, hát az egri káptalanok boro-
zott a háta s valamennyi ház kapuját bezárták a var-
megyeháztól még a tizedik utcájában is.

Csöndes, békés időkben ártatlan tréfákkal szokta
a Keglevich Miklós kompániája eltölteni az időt. A
parádi furdóben elvagdalták a vendégek lovainak fü-
lét, farkát, bemeszelték hintóikat, lehozták a Mátrá-
ból a kondásokat s ölenként gyújtva föl a fát illumi-
nációt, villogó hálakkal táncoltak és ittak estétől
hajnalhasadtáig, miképpen Keglevich Miklós gróf lassu
mormogással klasszikus római költőkből szavalgatott,
mint Néró, mikor felgyújtotta Rómát.

Hanem a követválasztás, az már háború volt; ott
vége lett a kedélyeskedésnek. Nem hiába választot-
ták jelvényül a kakastollat. Nincs a világon két tü-
zeesebb vívó kakas, mint az a két párt volt: a fehér-
tollasok, meg a verestollasok.

A mai nemzedék persze csak a tintát ontja a li-
berális eszmékért s a pennájával karmolgatja a papi-
rost; hanem abban az időben ölmos botokkal verték
be az embernek a fejébe a szabadelvűséget. Aztán
jött a másik párt az ölmos botjaival, az meg kiverte
belőle.

A jámbor palócoknak a lelkiismeretéhez nem igen
fért hozzá, hogy ő az ő lelki atyjának, a kegyelmes
érsek urnak oponáljon. S a melyiknek a lelkiismerete
elviselte volna azt, hát azon egy kisé segített a ke-
gyelmes érsek és a föltisztelendő káptalan erszénye. A
mennyezsággal együtt az is megnyílt a megtérő bü-
nösök előtt.

Igy esett meg aztán, hogy a fehér-tollasok utolsó
perceig soha sem számíthattak biztosan voksaikra s a
szilvási grótnak a nemes karokat és rendeket jól el-
zárva kellett tartania. Illába, az ember gyarló s a jó
szónak, a jó bornak, meg az erőt huszasoknak nehe-
zen tud ellenállni.

Egyszer azonban mégis úgy összerendezte magát a
fehér-tollas párt, hogy többsége szemmel látható lett.
Vig muzikaszóval vonultak végig Eger város utcáin
a kocsi végtelen sora. Nemzetiszin zászlóikat, fehér
tollaikat győzelemittasan lengették. Övök a holnapi
nap. Az ő pártjukból került ki a képviselő. Az érsek-
főispánt megüti a guta, mikor enunciólni kell majd
az ő választásukat.

Az érsek főispán pedig volt a költő Pyrker László,
a kinek akkor is verseken járt az esze s a kinek
semmi sem esett a világon keservebben, mintha a
politikai pártvillongásokba kellett keverednie. Mit
bánta ő: fehér-toll, verestoll? Hagynának neki békét,
hogy a „Szent hajdán gyöngyeit“ bevégezhesse. A
„Tuncsian“ nak a második kiadásán is javítani kellene.
S most megint itt ez a követválasztás, a mivel kiza-
varják költői hangulatából, gorombaságokat kell vé-
gig hallgatnia az ellenzékől, aztán meg tányérnyaló
hizelgéseket a saját kreaturáitól ami még jobban bántja
finom idegzetét, mint amazoknak a gorombasága.

Hozzá még rémülve jelentik, hogy a fehér-tolla-
sok pártja roppant erős, nagy a baj, kegyelmes uram!
Tenni kellene valamit, de senki sem tudja mit. Min-
denki a kegyelmes urtól vár segítséget.

— Hát mindenható vagyok én? — sohajt az ér-
sek s a lilienfeldi cistercita kolostorra gondol, mely

elmondhatja Petőfivel, hogy: „ha felültetesz fejed tetejére, majd kirugom szolgálodat.”

A személyes jogot közvetlenül csak a községben lehet gyakorolni, a megyegyűlésen pedig már csak közvetve megválasztott képviselők közbenjöttével. 1848 előtt a politikai nemzetest kizárólag a nemesség képezte, s így az, ki számánál fogva a megyegyűléseken megjelenhetett, az országgyűlési követeket ott megválasztotta, ha szükségének látta, azokat visszahihatta: de ezen jogot a sokszor százazatokra rugó megyei nemesség közvetlenül nem gyakorolhatja. A józan ész mondja tehát nekünk, hogy ily esetben a régi nemes vármegye helyett, az összes megyei lakosság által közvetlen választás útján szervezzünk oly megyei képviselőtestet, mely számánál fogva tekintélyes, tagjai minőségnyénél fogva pedig olyan legyen, mely a megye értelmiségének, úgy adózóinak és a megyei nagy közügyeknek jeleseit foglalja magában; és ezen, a régi vármegyénél is tökéletesebb, az összes adózók által szabadon választott képviselő ruháztaasók föl azon nagyfontosságú joggal, hogy az országos képviselőket megválaszthassa, és pedig a következő módozattal:

Az országos képviselők megválasztására két egymás után következő nap tüzessék ki. Az első nap lenne a tanácskozás napja, a midőn minden megyebizottsági tagnak jogában álljon országos képviselőket javaslatba hozni. Az ily indítványok vitát fognának kelteni, és a megyei képviselőtest tagjainak bő alkalmat szolgáltatnának a jelöltek egyéniségeivel megismerkedni úgy, hogy minden választó tisztába jöhetne magával, kire adja szavazatát. A második nap volna a választás napja, a midőn a választók kikapnák szavazatlappjaikat, hogy arra jelölteik neveit följegyezzék, és így a képviselők titkos szavazattal választatnának meg.

Határozottan lehet állítani, hogy a válogatott tagokból álló megyei képviselőtest a legkitűnőbb jelölteket fogná országos képviselőül megválasztani, és az ily országgyűlés többségéből megalakított miniszterium az ország legjelesebb férfait foglalná magában.

De miután az ember alá van vetve a gyarlóságnak: kell, hogy az országgyűlést a megyék ellenőrizhessék; és azért ha valamely képviselő a bizalommal visszaélne: joguk legyen a megyéknek azokat visszahíni, oly-

képen például, hogy száz megyei képviselő írásbeli indítványára hivatnék össze a visszahívó közgyűlés, és arra a vádlott képviselő is meghívatnék, és a védelem meghallgatása után, csak a közgyűlés kétharmadának szava zatával volna a visszahívás elhatározható. Ilymódon a megalkotott törvények az egész nemzet akaratát fejeznék ki; mert a vissza nem hívott követek törvényes vételemnél fogva a küldők akaratát teljesítették.

Ha ezen kívül a megyék is bírnának mint hajdanta azon joggal, hogy az országgyűlés elő saját képviselőik közbejöttével törvényjavaslatokat is terjeszthetnének, és ez által ismét a régi politikai intézményekké válnának, melyek a haza polgárainak, különösen az új nemzedékeknek gyakorlati iskoláit képeznék: mennyire ébren tartatnék a közszellem, vesztatúzként égne a jó hazafiak szívében a hazaszeretet, és a folytonos észme surlódás a tiszta igazságnak kiderítése által elenyésznének azon előítéletek, melyek a különböző fajú polgárok nyugalma feldulják.

Gondolkozzunk polgártársak, és annak adjuk jövőre szavazatunkat, a ki szavát leköti, hogy az önkormányzat ősi intézményének visszaállítására fog törekedni; mert e nélkül nincs alkotmányos szabadság, s minden csak illúzió.*) Bodnár István.

A magyar nyelv tanítása tót iskoláinkban.

(Folytatás)

De továbbá, a tót nép nem is tud kellően ügyelni érdekeire. Jegyzője közbejöttével érintkezik előjáróival a bírálva; ad és vesz, kérvényez és mindent aláír, a mit parancsolnak, ismeretlen nyelven emel panaszt — s vesz felsőbb és legfelsőbb rendeleteket, ha pedig azután balul üt ki a dolog, oly természetesen mint gyakori a mentség: nem tudtam, nem értettem. Szegény nép, csekély számú értelmes osztályával együtt alig képes egy-két tengődő hírlapot, — de egyáltalán nem képes a különféle polgári osztályok emelkedőre, oktatására alkalmas szaklapot, vagy éppen pártatlan, független lapokat fenntartani. Ezen oknál fogva, óriás léptekkel haladó századunk megbotránkoztatására, még a tudni vágyók is csak az „azt mondják” után nyerhetnek igaz értesülést s pénzszeként tenyészik, vagy tartja fenn magát között a babona, vakság és politikai tájékozatlanság. Híválnak gyermekei között a jobb tehetségek; kíváncsiak volna őket tudományos pályára vezetni, meri hiszen az alkotmány sörompói az egész nép számára nyitva állnak; minden

*) A választási jog korlátozása, főleg pedig a követek visszahívásával a t. cikkiróval egy véleményben nem lehetünk, mert ez határozott visszahívás volna. Szerk.

pálya, minden hivatal egész a miniszteri padokig szabad és mindenki által elérhető; jobbilletet, nevet és tekintélyt volnának képesek szerezni maguknak, hasznát a hazának; de hát, Magyarországnak közép és felső tanintézményei magyarok, — nekik talán két-három évig a nyelv elhajátításával kellene küzdeniök; és költséges és hosszadalmas, — maradnak tehát apáik pályáján, vagy legföljebb olégtelen kézültésű mestersemberekké lesznek s rossz indulatú vezetők nyomán maikontentus polgárai lesznek a hazának, melynek hű igaz fiaivá s leányaivá kellett volna lenniök. Tud-e az a nép kellően ügyelni érdekeire, mely, ily körülmények között, Magyarországon meg nem taníttatja gyermekeit már az elemi iskolában magyarul?

De alaptalan végre azon ellenvetés is, hogy a magyar nyelv kötelező tanítása akár a tót nemzetiség és az egyházak autonómiáját, sőt akár pedig a szülők gyermeknevelési jogát sértené avagy korlátozná. Midőn Magyarország 1848-ban, megértve a népszabadság művelésében biztos léptekkel előhaladó kor követeléseit, szent lelkesedéssel szakított a század kezdetébe többé nem illő középkori tradíciókkal s az évtizedeken át lassanként lebontogatott rendi alkotmány helyébe a demokratikus alkotmány felépítésének szükségét mon dotta ki; midőn elkérte a Karok és Rendek roppant értékű kiváltságait, hogy azokat a haza polgárainak köztulajdonává tegye, s ők, a haza javára századokon át becsületes birt kiváltságait, örök dicsőiségre érdemes hazafiságról, igazi nemes elhatározással át is engedték: hazánk nemcsak a legszebb polgári erényt írtatta törvénybe s jegyezte fel a történet lapjaira, — hanem egyszerre mind azon kötelezettséget vállalta el, hogy ezen közkinés megismerésére s bővebb fejlesztésére alkalmatosakká teszi a haza polgárait. 1848 előtt csupán a kiváltságos nemesi osztály volt arra hivatva, hogy a haza államiságát s alkotmányát fenntartsa és védelmezze. Nekik ismerniök kellett azon, bár klasszikus, de holt nyelvet, mely századokon át törvényho zásunknak nyelve volt. Nekik szívvel és lélekkel magyaroknak kellett lenniök, mert a magyar nemzet fogalma az ő osztályukban nyert kifejezést; ők voltak a nemzet történetének örökkösei, nekik kellett azt tovább fejleszteni; ők bírták örök tulajdonul e szép hazát erdőse hegyeit, gazdag termőföldjüket, tavait és vizait minden bennök élő állatokkal együtt, melyeket ingyen tenyészt a kincseiben kifogyhatatlan természet; előtök nyitva voltak a megyék és az ország hivatalai, vagy on, rang és kitüntetés; nekik nem volt szabad másnak lenniök mint magyaroknak, s ha nem lettek volna azok, apagyilkosságot követtek volna el hazájukon, mely mindenöt nekik adta. A népnek milliói tehettek a mit akartak, senki sem gondolt nyelvükkel, nemzetiségükkel. Turták a földet, lefűzték adójukat, kiadták dézmájukat, ledolgozták robotjukat s beszélhettek a bajdukkal magyarul, tótul, szerbül, oláhul, horvátul vagy németül; mindez az ország alkotmányára s a magyar állam egységére befolyással alig birt. — Most azonban teljesen megváltoztak a viszonyok. A magyar haza s alkotmány közös tulajdonunk, törvényhozóvá lett az egész nemzet s királyának fénye és hatalma a nép millióiban gyökerezik; nem suj-

nek homályában egykor oly nyugalmas, boldog napokat élt.

Bár soha se jött volna ki onnan!

A vörös tollasok vezérei a közben kitalálják, hogy mit kell tenni? Sötét éjjel megszállják a vármegyeházát s az udvaron ütnék tanyát, aztán bezárják a kaput. Élő ember ide több be nem jön. Reggel majd megnyitják a gyűlést, elmegy a deputáltól a főispánért, elhozzák, megcsinálják a kandidációt s egyhangulag közfelkiáltással megválasztják a követet.

A fehértollasok dőngethetik az alatt a kaput, ordítozhatnak, protestálhatnak. A követ azért mégis annak rendje módja szerint lesz megválasztva. Aztán jöhetnek a fehértollasok, tessék.

Mind nagyon szépen ki lett volna fundálva ez, ha a szomszédságban a „Gólya” fogadóban, a hol a fehértollas had táborozott, nuszát nem vesszük a felfuraknak.

Hajnal felé jött az idő, mikor megtudták. A fehértollas had felzúdul. Na hiszen majd lesz most hadd el hadd! Ostromoják a kaput, de hiába. Csattog, kopog az ólmos bot, a fokos; de a Botond bárdja kellene ide, hogy betörje azt az erős nagy kaput. Belülről csak nevetik a hiábavaló erőlködést. Gúnyosan kiabálnak ki: „No vitézek, hadd lássuk hát ki a legény!”

Hanem a fehértollasoknak is van eszük, ámbar kétharmadát már elitták, vagy tán többet is belőle. De a kortes még holtrészegen is kitudja találni, mit csináljon.

A vármegyeház udvarát csak egy ólmos kőfal kerítés választja el a „Gólya” udvarától, a hol a fehértollas tábor tanyáz. Mi az az egy ől vagy ha másfél is, a magyar vitézségnek! Egymás vállára állva, úgy kaparnak át a kőfalon.

A vörös tollasok észre sem veszik, mikor már bent az ellenség a várban. Előbb még itatják is az átkapaszkodó kiveket. Azt gondolják, szökevény, a ki hozzájuk pártol. Tűznek a kalapjához verestollat, csokolgatják, ölegetik. Hadd kapjon kedvet a többi is.

Hát bizony kap az kedvet, egyre több meg több. Alig győzik már átsegíteni, annyi jön. Szűk lesz az udvar nemsokára. A kortes vezérek gyanakodni kezdenek, fejeiket csóválják. Oda kiáltanak, hogy nem kell már áterszteni többet.

Szent igaz, hogy nem kell: elegenden vannak már a vármegyeház udvarán a fehértollasok. Fokos, balta, bunkós bot emelkedik. Eltettik a fehértollasok követjelöltjét. Tulról a „Gólya” udvaráról mint a menydörgés felel rá a visszhang.

— Mi az? — Ijedten veszik észre a veszedelmet a verestollasok. Kezdődik a harc. Üd, nem apád! Vörös fejek fölött csattognak a fegyverek.

A fehértollasok belülről kifeszítik a vármegyeház kapuját. S most onnan is özölik be az ellenség. A verestollasok két tűz közé szorultak.

Mikorára fényes reggel lett, kiverték a verestollasokat nemcsak a vármegyeházból, hanem a városból is. Kilencez halott borította a csatatér. A sebesültek számát nem jegyezte fel a krónika.

A fehértollasok nagy diadalzajjal bevonultak a megyeház termébe, megnyitották a közgyűlést, elküldték a deputáltot az érsek főispánért. De ez nem mehetett, mert a rémült udvari népség beljebb nem bocsátotta.

XVI Lajos udvara nem lehetett nagyobb remegésben, mikor a föllázadt párisi nép a Tuillériákat

ostromolta, mint az egri érseki udvar e rettenetes napon. Suttogva beszéltek, lábnijhegyen jártak s egy-nemelyik öreg pap, fejét lehajtva, önmegadó resignációval várta, mikor konzolja föl őket a kitört forradalom. Az érsek finom vonásain szomorú árnyék húzódott át. Vörös, gyászos lepelben jelent meg előtte a szabadelvűség szelleme, mely humánus lelkével rokon lett volna s melylyel mégis mint ellenségnek kellett szemben állnia.

Az érsek nem szólt. Környezete tanakodott, mit tegyenek. Végre egyik, valami Durcsák nevű tót kanonok bátorságot vett magának, majd elmegy ő, szénéz a vármegyeházán.

Vissza akarták tartani. Ne menjen oda, agyonverik. De biz ő csak elmegy. Nem fél ő az eleven ördögtől sem.

Bement a vármegyeházába, fölment a terembe. Látni, hogy a zöld asztalt körülülték a tekintetes karok és rendek s a fiatalabb kortesvezérek a zöld asztal tetején tánczolnak.

— Cao kizes Janó! — kiáltott rá az egyik.

— Janó? Janó? — felelt az önértetében sértett kanonok. — Vagyok föltisztelendő ur. Assze!

— Tessék hát a föltisztelendő úrnak helyet foglalni, — viszonzá amaz, a csend lett egyszerre. — Kegyetlen főispánunk, érsek ő exoellentijája jöhet már. Minden rendben van.

És minden rendben volt.

Van e még, a kinek tetszik az a régi rend?

újsos hajduk hirdetik ablakaikon be a kelletlen rendeleket, hanem hírlapok, hivatalos közlönyök, törvénykönyvek, szabadon választott országos képviselők adnak számot a polgári és politikai élet fejlődéséről, mindenki hozzáférhet közvetve vagy közvetlenül a haza legvitalább kérdéseiből is; — magyarrá kell tehát lennie a haza minden polgárának érzelomben s magyarrá nyelven annyira, hogy a hazának hozzá intézett szavát tolmács nélkül megértthesse. Ki ezen szent kötelességtől idegenkedik, apagyilkossággal követ el hazáját, mely most már mindenét mindnyájunk között osztotta szét.

Hollos Danó.

(Folytatása következik.)

Olaj ág.

(Társadalmi czikk.)

Az ós időkől fogva gondolkozik az ember.

Leit legyen államélete: abszolút, alkotmányos, köztársasági kormányforma.

A társadalmi élet minden nemesen gondolkodó tagja folytonos törekvése volt és van: a békét megteremtteni, a tapasztalat azonban úgy tanít ki bennünket, hogy a hol leginkább igyekszünk a Megváltó emelkedett eszméit megvalósítani, „Egy akol egy pástor“ békéjét megalkotni, nem gyakran önmagunk adva helyt elfoglalt gondolkodásunknak, felekezetiességi gyűlöletből kiki saját hitelveit tartva szent és csálhatatlannak, lelkiismeretbeli kötelemeire hivatkozunk.

Pedig a Megváltó ismét azt mondja „Szerecsd felebarátodat mint magadat,“ szerintem, folytonosan ki zárunk kör és társaságunkból egy emberfajt, egy felekezetet, kinek emberi méltóságát is csaknem megtagadjuk, a mennyiben családi életben közöledni nem akarunk hozzá, mégis azt kívánjuk, hogy a soratildóztó nép, kinek „se országá se hazája,“ velünk rokon-szenvenessen, barát legyen, bizalommal ragaszkodjék hozzánk és a mi fő, szeresse hazáját, melyet mi saját hazáknak nevezünk, jó hazafi legyen, holott mindenki — kivéve saját felekezetét — undorral, hidegséggel, gyűlölettel fordul el tőle azért, hogy ily idegen ellenséges érzelmek közt: tanulékony, ügyes, szorgalmas, takarékos tulajdonai mellett képes magát fenntartani, pedig az idvezítő nem azért jött e világra, hogy az „Ó szövetséget“ eltörölje, hanem inkább megerősítse. Egy érdeme mégis van e népek: az egy istenség eszméje, a keresztényen vallás alapköve tehát már az Ó szövetségben van leteve.

Az ós próféták megjövendölték a Messias eljövését, elfogadjuk a teremtés történetét, szeretünk az egy pár emberre hivatkozni, kik már kezdetben családi életet éltek, ha tehát megvetjük a zsidót, Mózeset is el kell vetnünk, vele együtt az Ó szövetséget, mely meg lehetősé chaszt idézne elő vallási életünkben.

Az Ó szövetség ígért használatuk az Új szövetség írói mellett „Porból lettél porrá kell lenned“ mondja Mózes.

Pál apostol Timóth. I. lev. III. r. 1—8 ik verseit olvasd.

Mondja az új szövetség: „Bocsásd meg ellenségednek nem hetszor, hanem hetvenhatszor.“ — „A ki követ dob, dob vissza kenyérrel.“ — „A nap le ne menjen a ti haragotokkal“ ez a krisztusi olv, igen gyakran nehéz megtartani, de kötelességünk, mert kereszténynek vagyunk.

A lért, melyet a gondviselés föltárt előttünk, igyekszünk lelkiismeretesen betölteni, törekedjünk az ellenségeskedés, gyűlölet helyett az örök békét megteremtteni.

A jelen, haladással és találmányokban gazdag modernnek nevezett korban jókaink örök harcát éljük és nem a jelen nemzedék érdeme lesz tehát a jövő örök béke megteremtése.

Utánunk talán jön egy újabb nemzedék, mely megtalálja a biggadt gondolkodás útát, elhagyva a merőv, rideg, kiottlon talajt, és feltalálja az útát, mely különböző nemzeteket, vallásokat egyesít és lesz: „szabadság, egyenlőség és testvériség.“

És akkor a történelem sujtoló keze minket ér, még pedig a sirban, maga a természet is játékokat úz körülünk föltűt, gúnyt, kacaját hangoztat emlékeink föltűt, ha lesz és élesen fog üvölni a téli szél.

A ki pedig megteremti az örök békét, Noé galambja olaj ággal fogadja őt.

„Az ember téveszt

A lelkiismerét javít.“

Egy lelkész.

Tanúgy.

Polyó hó 5-én tartotta tavaszi közgyűlését a nóg-rádi járás tanítói kör. Verőczen, Orosz Pál d. jendő tanító ur elnöklése alatt. Az érdekes tárgysorozattal bírt gyűlést elnök ur beszéde nyitotta meg.

Nem lehet említés nélkül hagynom a felolvasott értekezések közül: Vilcesek Gyula kis maróti tanítót, „Az arciámetan a népiskolában“; Tóth Ödön u. orosi tanítót, „Az önmuralomról.“ Mely utóbbi annyira megtetszett a körnek, hogy azt a körben szétküldeni határozta, átolvasás végett. Elnök ur felhívására a jelen voltak között gyűjtés rendeztetett az országos tanítói árvaáti alap javára, s a begyűlt összeg még aznap adatott fel.

Ezuttal közszűnő s elismerő irat felterjesztése hozzatott indítványba a tanúgy lelkes bajnoka Rill József ur, a „magyar pedagógiai szemle“ érdeműs szerkesztőjének; melynek szerkesztésével Tóth Ödön elnök bizatott meg.

Végül megejtetett a tiszti választás, mely alkalommal Orosz Pál ismét elnöké, Tóth Ödön alelnöké, Vilcesek Gyula jegyzővé egyhangulag megválasztattak.

A gyűlés után társas ebéd következett.

Sajnálattal említettük, hogy ezen gyűlésről a tagok igen sokan hiányoztak. (Eredeti tudósítás)

H i r e k.

Komjáthy Anzelm kir. tanfelügyelő ur ó nagysága június hó 20 án Losoncra utazott, hogy ott a tanképesítő vizsgálatokon részt vehessen.

Le a kalappal. Komjáthy Anzelm kir. tanfelügyelő ur ó nagysága a helybeli izraelita iskolában azon reformot vitte keresztül, hogy a gyermekek ezen levett kalappal tanuljanak a tanteremben. Ez iránybani megkeresését az izr. iskolaszékhez intézte; a helyett azonban Deutsch József főrabbi elnökileg válaszolt, s a reform behozatalát orthodoxok szempontból megtagadta. A tanfelügyelő ur a főrabbi intézkedését illetéktelennek találván, követelte, hogy átirata az iskolaszék által (mely eddig szintén felvett kalappal tanácskozott még a kanikulában is) tárgyalassék. Úgy is lett. Az iskolaszék a tanfelügyelői megkeresését egészségügyi és illetmáni szempontból helyesnek találta, s elrendelte, hogy a növendékek az iskolában levett kalappal tanuljanak. Nagy visszatetszést szült, hogy Deutsch főrabbi ur, az iskolaszék elnöke megfellekedve az elnöksegtől méltán megkövetelheő tárgyalosságról, az ülést indulatosan elhagyta. Az elnöki széket ekkor Polatsék alelnök ur foglalván el, a határozat általa kimondatott. Halljuk, hogy a szécsényi izr. iskolaszék is be kívánja hozni ezen reformot.

Adakozás. A penzei rokka: honvéd, Szevson János javára, Prónay Elek ur 1 fnt 50 krt adományozott. Ezen összeg átadás végett a penzei előljárásának elküldött.

A községi jegyzők és körjegyzők évi rendes közgyűlése a hó 19 én tartott meg B. Gyarmaton Draskóczy Ede elnöklése mellett. A közgyűlés rendes tárgyai voltak számadások felülbírássa s a költségvetés megállapítása; ezenkívül a nyugdíjintézet szabályok bemutatása. A gyűlésen Scitovszky János alispán ur is részt vett, s elejétől fogva végig figyelemmel kísérte a tanácskozást, melyet bölcsességével ő is támogatott. A gyűlésen 26 jegyző vett részt; gyűlés után Dániel vendéglőjében közebéd volt, mely alkalommal számtalan pohár ültetett a népszerű alispán egészségre.

Sajtó hiba. A múlt számban sajtó hiba folytán Szontagh Pál ur szavazattöbbsége 127 helyett 227-nek vot kimutatva. Mintán a szavazattöbbség 127 volt, szintünk ezen nyomdabibát Pataki János esperes ur felolvasása folytán is kiigazítani.

A megválasztott képviselők száma június 20 ig 390. Ezek közül szabadelvűpárti 225, függetlenségi 63, mérsékelt ellenzéki 67, pártion kívüli 7, antisemita 17, nemzetiségi 12.

A „Pulsky“ családra bűszkék lehetünk. Három képviselőt ad a hazának, amennyiben a Szepes-Szombati kerületben Dr. Pulsky Károly a család tudósa igaz hogy csak 7 szavazattöbbséggel, de mégis megválasztott országgyűlési képviselőnek (gömöri) Szontagh Pál ellen. A dologban az a jó, hogy az öreg Pulsky, az apa, erős ellenzéki, az egyik fia, Dr. Pulsky Ágost szelid pártion kívüli, Dr. Pulsky Károly kemény kormánypárti. Pedig úgy volna jó, ha megfordítva lenne a sor. A „Fővárosi Lapok“ szellemesen jegyzi meg, hogy ha Pulsky Ferencz ur 3-ik fia, Garibaldi képviselővé választatik, ez — már nevével fogva is — függetlenségi lesz.

Vizgák. A b. gyarmati polgári iskola vizsgái ma fejeztettek be. Ezen iskola vizsgái a legszigorúbb bírálat után is, arról tanuszkodnak, hogy itt a középosztály számára művelt egyének neveltetnek. Az iskola helyes szervezete és a tanorok kitűnősége erre nézve biztosítékot nyújt. A párhuzamos nevelés a gymnasiumok 4 alsó osztályával, szintén elégségesnek mutatkozik arra, hogy innen a növendékek a gymnasium 5-ik osztályába léphessenek. Erre azonban keves sulyt fektetünk. Mert ezen iskolának nincs

és nem is lehet más feladata, mint a középosztály alárkítása. Sajnos, hogy az 5-ik és 6-ik osztály tantermei jóformán üresek, s máris azok beszüntetéséről kell gondoskodni. — Ugyancsak a múlt héten június hó 19 én tartattak meg a róm. kath. felekezeti iskola 4 elemi iskolájának, az u. n. nemzeti iskolának vizsgálatát. Ezen intézetben két tanító Villim József és Bodrogy. Mihály urak pártatlan szorgalmat fejtenek ki, hogy a reájok bízott nagyszámú tanuló sereggel és 4 osztály tananyagával megbirkózzanak. Ezen feladatot teljesítették ez évben is, s lehet mondan, hogy ezen felekezeti iskola a kívánalmaknak teljesen megfelel. — A b. gyarmati ev. felekezeti iskoláról, melyben 80—90 földész gyermek nyer oktatást, örömmel jelezhetjük, hogy ezen iskola Kovácsi József tanító ur buzgalma folytán egészen megmagyarosodott, tőt anyanyelvű gyermekek minden tantárgyat magyarul tanultak. Így most már mondhatjuk, hogy nincs többé tőt iskola városunkban. Az illető tanító ur, ki e tekintetben Simko Frigyes lelkész ur támogatása mellett sikeres buzgalmat fejtett ki, méltán megérdemli a nemzeti intézet figyelmét. — Az állami elemi iskola zárvizsgái 19 és 20-án tartattak meg Pajor István gondnoksági elnök úr elnöklése mellett. Mindanegy osztály vizsgája közmegelegedéssel folyt le. Kár, hogy a megváltoztatott határidő nap nem volt kellőleg közzétéve, mivel sokan maradtak el a vizgától.

Halálozás. A Prónay családnak ismét mély gyásza van, amennyiben nem rég elhalt Prónay József jeles államtitkárunk fia: Prónay János huszárhadnagy 24 éves korában Budapesten elhalt. — Sággy Mihály nyugalmazott huszárkapitány Hontmegye Hont községében a hó 15-én halt el, s 17 én nagy részvét mellett eltemtetett. Áldás emlékeztőre!

A követválasztásnak áldozata. Bóth Ernő, a földi kerületnek egyik választója, sokat találván bevenni a „potyából,“ Füleken a választás napján, szélbűdés folytán összerogyott és „Szakáll Ferenczet“ elítelve, kiadta lelkét.

A megyei közgyűlés tárgyai: 1. *Állapanti időközi jelentés.* 2. *Miniszteri intézmények:* Az Államnép tiszteletalkalmából, a községi költségvetések és számadások felülvizsgálata, a pénztári vizsgálatok ellenőrzése, a rimaszombati földmíves iskolában alapítvány létesítése, a közigazgatási elzárási helyiségek és az elzárta elemzés, az adóhivatalok kért szaporítása, Révay Gusztáv örökösének követelése, a p. utast utnak a megyei utak sorába való felvétele, a marhasó, a főjegyzői lakás stb. tárgyában. 3. *Megegy és községi számadások és költségvetések* s több jóváhagyás, végzett felterjesztett szabályrendeletek s egyéb községi ügyek, ezek között kölcsönök, építkezések, felbővezt választási eljárások stb. felülvizsgálata. 4. *Küldöttéi jelentések:* a gácsi járási utbiztosítási állomás rendszerezése, Bärna község körösvívi új beosztása, a megyei alkalmazottak napi és suvardijairól, a fizetés: előlegekről, az esellek, kivetendő megyei pótdóról, a csikók és ménék iránti óvintézkedésekről szóló szabályrendelet tervezet, Tamasi község kölcsönkövetelése, a Gácsan tervezett gyógytár, a megyei pénztárak eszközölt átvétele stb. tárgyában. 5. *Tiszti jelentések:* az árvák és gondnokoltak pénzkészítések elhelyezése s a kölcsöntőkéik után szedendő kamatmennysiség megállapítása, fizetési előlegek leírása, Losoncban közig. gyakornoki állomás rendszerezése, a nyomdai munkák iránt kötött szerződés, a faszűkeglet, a Losoncban eszközölt tisztújítás, a vicinális közmunkügyi szabályrendelet, a megyei és vicinális közmunkavállalás összegének megszabása stb. tárgyában. 6. *A közigazgatási bizottság* felőves jelentése s némely előterjesztései. 7. *Törvényhatósági körlevelek* és egyleti átiratok: az országos kiállítás, a körjegyzői törvényjavaslat 20-ik §-ának módosítása, a főrenditűz újraszervezése s a szintgyártolás, az 1871. XVIII. t. cz. 100. és az 1876. VII. t. cz. 17. §-ának módosítása, Fogaras város sörölme, a marhasó, a pénzüzelési miniszteri szabályrendelet módosítása, a kötelező állami tűzbiztosítás és a községi takarékpénztárak életbeléptetése, a pánszál lapok elleni rendszabályok stb. tárgyában. 8. *Az Ipoly és más vizek s malmok szabályozása.* 9. *Kérvények:* a tűzrendőri szabályrendelet 8. §-ának módosítása, a létesítendő Lőrinczi melletti cukorgyár köztehermentesítése, tűzoltói nagy tolólétra beszerzése, visszatarított utépítési biztosítéki összegek kiadása, segélyösszegek, megyei nyomda létesítése stb. tárgyában. 10. *Indítványok:* a megyei tiszti állomások tekintetéből felmerülhető cserék, Nográdvármegye monographiájának megírása tárgyában. 11. *Választások:* a pénztárnoki, a gácsi járási szolgabírói és esellek a gácsi szolgabírói segédi állomás választás utjánai betöltése, a közigazgatási bizottság, a központi választmány, járási kataszteri, adófelszólamlási, loavató stb. bizottságok kiegészítése illetve megalakítása.

Nem csoda. Brandt. R. urnak. En nem győzők eléggé csodálkozni az ön labdacainak nagy hatásán, már évek óta meg se bírtam hajlítani derekamát, s most valamely nehéz tárgy fölemelése is könnyen megy; tagjaim bántása megazúnt s ismét fokozhat mindkét oldalamon. Tisztelettel Winkler M. Tyrol faluban, Meran mellett, Tirolban. — A valódi, Brandt Richard féle svajcsi labdacok — egy dohoz ára a gyógyszerárakban 70 kr — a vört tisztítván, csaknem minden krónikus betegségben sikerrel használhatók. De figyelni kell, hogy a dohoz csímlapján Brandt

A b-gyarmati dalegylet által a „Női dalkör“ közreműködése mellett f. hó 5 én tartott dalestélyről

Hideg idő. Még apáink sem emlékeznek oly csunya, hideg, erős és szeles júniusi napokra, mint a milyen a múlt hét napjai voltak, s úgy látszik ezen rideg napok e hétbe is bele nyulnak. A vegetáció ter-

A b-gyarmati Izraelita elemi iskolában a zár-
vizsgák június hó 25, 26 és 27-én fognak megtartatni,
mirel a szülők és tanítványok értesítettnek.

Horváth Danó.

B.-Gyarmaton.

9-9

Salgó-Tarján 1884. június 11-én.

2-2

A bányáigazgatóság.

**vasháló és gyermek-kezelő gyári raktára,
Budapest, V. Fürdő utca 4. sz.**

10-8

Budapest, Városl-körút 33. sz.

12-7

Árjegyzékek bérmentve küldetnek.

10 - 4

❖ Különös figyelmet kér: ❖

Legújabb harangjargányaira
az összes perselyek egy alapöntvényen, műtál-
tónkretebetetienek könnyű járatak.

hol egyszersmind a befőzéshez kitűnő
hólyagpapiros kapható.

B-Gyarmaton a fútczási, a nagy kaszinó épületben a korcsmajog lakással együtt 1885 ik ávi január 1-től egymásután következő több évekre, szabadkézből haszonbérbe kiadandó.
Bővebb felvilágosítást ad a tulajdonos.

1